

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГОРОХІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Циклова комісія агротехнічних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ *О.М. Генсецька*
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"Безпека життєдіяльності та
охорона праці"
для здобувачів освіти

галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство,
спеціальність 201 «Агрономія»

освітньо-професійна програма «Виробництво і переробка продукції рослинництва»

відділення *агротехнологій в агрономії та тваринництві*
вид дисципліни **нормативна**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: Жельчик Г. М., викладач природничих дисциплін, спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист,

Савченко С. О., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

(підпис, ПБ, дата)

на 2023/2024 н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

Горохів – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Безпека життєдіяльності та охорона праці**» для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» ОПП «Виробництво і переробка продукції рослинництва» розроблена відповідно до стандарту фахової передвищої освіти 201 Агрономія та типової навчальної програми нормативних дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці» для всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст», затверджених Заступником міністра освіти і науки, молоді та спорту України 18.03.2011 року та з врахуванням особливостей підготовки спеціалістів і вимог програми, затвердженої Науково-методичним центром аграрної освіти 10.09.2010 року зі спеціальності «Виробництво і переробки продукції рослинництва» і вимог до професійної підготовки та сформованих компетенцій освітньо-професійної програми «Виробництво і переробка продукції рослинництва» за спеціальністю 201 «Агрономія», затвердженої вченою радою ЛНАУ 25.06.2021 року. Горохів, 30 серпня 2021 року. – 65 с.

Розробники:

Жельчик Г.М., викладач природничих дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,

Савченко С.О., викладач технологічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Робоча програма розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні циклової (предметної) комісії агротехнічних дисциплін

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова циклової (предметної) комісії _____ Р.Р. Кондратюк

Погоджена:

Завідувач відділення технологій

в агрономії та тваринництві _____ Н. Й. Крук

©С.О. Савченко, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Обсяг дисципліни Кількість кредитів – ECTS- 4	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Статус дисципліни: нормативна (обов'язкова)	
	спеціальність 201 «Агрономія»		
Модулів –	Спеціальність (професійне спрямування): освітньо-професійна програма «Виробництво і переробка продукції рослинництва»	Рік підготовки:	
Змістових модулів –		2021-й	2022-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - <i>реферат</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента - 2 год.	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр Розділ I. БЖД: аудиторні заняття – 28 год, (лекції – 14 год., практичні – 14 год.), самостійна робота – 32 год.; Розділ II. ОП: аудиторні заняття – 32 години (лекції – 16 годин, практичні заняття – 16 годин), самостійна робота – 28 годин	А-22, 14 год.	А-22, 16 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	16 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		32 год.	28 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Консультації -2 год.	Заочна форма навчання – 24 год.		
		Вид контролю: Екзамен -6 год.	

Примітка.

Мова викладання, навчання та оцінювання - українська.

Галузь використання

Робоча програма призначена для:

- реалізації компетентнісного підходу при формуванні структури та змісту дисципліни;
- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- внутрішнього та зовнішнього контролю якості підготовки фахівців;
- акредитації освітньої програми за спеціальністю.

Робоча програма встановлює:

- форму підсумкового контролю;
- базові дисципліни та дисципліни, що забезпечуються;
- результати навчання за дисципліною та їх відповідність компетентностям;
- тематичний план та розподіл обсягу за видами навчальної діяльності;
- завдання для самостійної роботи здобувача;
- вимоги до засобів діагностики, методи та критерії оцінювання навчальних досягнень;
- вимоги до комплексу навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни;
- рекомендовані джерела інформації.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс **«Безпека життєдіяльності та охорона праці»** є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Виробництво і переробка продукції рослинництва» для підготовки здобувачів фахової передвищої вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія», що формує профіль майбутнього фахівця, ознайомлюючи його основами теорії та практики безпеки життєдіяльності та охорони праці в сучасних умовах пандемії та збройного протистояння.

Метою викладання курсу **«Безпека життєдіяльності та охорона праці»** є формування у майбутніх фахівців системних знань і розуміння концептуальних основ безпеки життєдіяльності та охорони праці, теорії й практики розвитку цього курсу та набуття навичок самостійної роботи щодо засвоєння навчального матеріалу стосовно сучасних методів управління ризиками життєдіяльності в сучасних умовах.

Завдання дисципліни – набуття студентами теоретичних знань з питань концепції, стратегії та тактики безпеки життєдіяльності та охорони праці; опанування студентами методичним інструментарієм розроблення та реалізації завдань безпеки життєдіяльності та охорони праці; оволодіння навичками безпечного мислення та розроблення пропозицій щодо

удосконалення систем і механізмів функціонування безпеки життєдіяльності та охорони праці; набуття навичок аналізу виробничого травматизму, процесів формування травмонебезпечних ситуацій та прийняття рішень під час вирішення проблем безпеки життєдіяльності та охорони праці на практиці.

Ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності та забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науковообґрунтованих критеріїв прийняттого ризику.

У межах зазначеного курсу здобувачі фахової передвищої освіти формують інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності, а саме опановують знання з технологічних методів захисту складових навколишнього середовища від дії надзвичайних ситуацій різного походження.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **розділів**:

1. **Безпека життєдіяльності.** Вивчення загальних питань безпеки життєдіяльності з урахуванням особливостей підготовки молодших спеціалістів та фахових молодших бакалаврів за відповідними напрямками підготовки та майбутньої професійної діяльності випускників. Здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.
2. **Охорона праці.** Вивчення загальних питань охорони праці.

Метою вивчення розділу «Безпека життєдіяльності» є набуття студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Метою вивчення розділу «Охорона праці» є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в

повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» є:

- формування у майбутніх фахівців знань та умінь, компетенцій з правових та організаційних питань охорони праці,
- з питань гігієни праці, виробничої санітарії,
- з техніки безпеки та пожежної безпеки для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах,
- формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку,
- усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Засвоївши розділ I «Безпека життєдіяльності» дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» майбутні фахові молодші бакалаври повинні володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу ОГ в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

В результаті вивчення розділу I дисципліни «Безпека життєдіяльності» фахові молодші бакалаври у відповідних напрямках підготовки повинні мати такі головні загальнокультурні та професійні компетенції.

Загальнокультурні компетенції охоплюють:

- культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;
- знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- вміння оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень.

Професійні компетенції за видом діяльності охоплюють:

виробничо-технологічна діяльність:

- здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої,

системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;

- вміння оцінити сталість функціонування об'єкту господарювання в умовах надзвичайних ситуацій та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- вміння обґрунтувати та забезпечити виконання комплексу робіт на об'єкті з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;

організаційно-управлінська діяльність:

- здатність орієнтуватися в основних нормативно-правових актах в області забезпечення безпеки;
- знання організаційно-правових заходів забезпечення безпечної життєдіяльності та вміння обґрунтувати та забезпечити виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;
- вміння забезпечити координацію зусиль виробничого колективу в попередженні виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;

проектно-конструкторська діяльність:

- вміння ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ і віднайти шляхи відвернення їхньої уражальної дії використовуючи імовірнісні структурно-логічні моделі;
- вміння оцінити безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- вміння обґрунтувати нормативно-організаційні заходи забезпечення безпечної експлуатації технологічного обладнання та попередження виникнення надзвичайних ситуацій;

педагогічно-консультативна діяльність:

- обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій за надзвичайних ситуацій;
- вміння надати допомогу та консультації працівникам та населенню з практичних питань безпеки життєдіяльності та захисту у надзвичайних ситуаціях;

контрольно-консультативна діяльність:

- оцінювати стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями і показниками та надавати консультації працівникам організації (підрозділу) щодо підвищення його рівня;
- здатність аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму токсичної дії небезпечних речовин, енергетичного впливу та комбінованої дії уражальних факторів;

Основними завданнями вивчення розділу II дисципліни

«Безпека життєдіяльності та охорона праці» є:

- набуття знань та умінь, компетенцій у майбутніх фахівців з правових та організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки та пожежної безпеки;
- забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності посадових осіб фахівців за колективну та власну безпеку;
- здатність ефективно вирішувати професійні завдання з обов'язковим ураженнями вимог охорони праці.

У результаті вивчення розділу «Охорона праці» навчальної дисципліни здобувачі освіти **повинні знати:**

- державно-нормативні акти з охорони праці, законодавчі акти,
- основні поняття в галузі охорони праці, їх терміни та визначення; небезпечні та шкідливі виробничі чинники, їх вплив на організм людини, методи та засоби захисту від них;
- структуру та організацію охорони праці;
- профілактику професійних хвороб робітників тваринництва та м'ясної промисловості; техніку безпеки при обслуговуванні заразнохворих тварин, розтині трупів, прибиранні і утилізації їх, роботі з патологічним матеріалом;
- володіти методикою аналізу причин виробничого травматизму та професійних хвороб, перевірку стану охорони праці на виробництві.

Уміти:

- оцінювати безпечні виробничі ситуації і приймати самостійне рішення; організовувати безпечне обслуговування тварин, машин, технічні процеси,
- проводити інструктажі з охорони праці,
- розслідувати нещасні випадки на виробництві і виявляти їх причини,
- впроваджувати заходи щодо покращення умов праці та пожежної безпеки,
- надавати першу допомогу потерпілим при нещасних випадках;
- формування у майбутніх фахівців (спеціалістів) умінь та компетенції для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду;
- усвідомлення нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці на робочих місцях.

У результаті вивчення розділу II дисципліни **«Безпека життєдіяльності та охорона праці»** фахові молодші бакалаври повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних з забезпеченням життя, здоров'я і працездатності під час роботи та мати такі основні загальнокультурні та професійні компетенції з охорони праці:

Загальнокультурні компетенції

- здатність до ефективного використання положень нормативно-правових документів в своїй діяльності;
- володіння основними методами збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу.

Професійні компетенції

в виробничо-технологічній діяльності:

- обґрунтування вибору безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів;
- ефективне виконання функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі;
- проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві;

в організаційно-управлінській діяльності:

- проведення заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності;
- здатність до організації діяльності у складі первинного виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- методичне забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу);

у проектно-конструкторській діяльності:

- впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування та організація робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень у галузі охорони праці.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше, відповідно до формату, визначеного методичною радою закладу освіти:

цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки: основи правознавства (теми: адміністративне право, трудове право, основи законодавства про соціальний захист), захист України (основи медичних знань, надання першої долікарської допомоги).

У результаті вивчення нормативної частини *циклу математичної та природничо-наукової підготовки* студент повинен знати: фундаментальні розділи вищої математики, хімії, фізики, біології і екології для засвоєння спеціальних дисциплін.

Володіти ключовими компетентностями для особистої реалізації та розвитку, активного громадянського життя, соціальної єдності та можливості працевлаштування: уміння вчитися, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, математична і базові компетентності в галузі природознавства і техніки, інформаційно-комунікаційна, соціальна, громадянська, загальнокультурна, підприємирницька і здоров'язбережувальна

компетентності. Вміти використовувати набуті знання у професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки, які забезпечують вивчення дисципліни:

Фізика і астрономія, Хімія, Біологія і екологія, Математика, Екологія та захист навколишнього середовища, Правознавство;

яких забезпечує навчальна дисципліна:

Агрохімія, Захист рослин, Технологія виробництва продукції рослинництва, Плодоовочівництво, Насінництво з основами селекції, Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва, Організація та планування.

4. Очікувані результати навчання

Формулювання результатів навчання для обов'язкових дисциплін базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання) та деталізує їх.

Формулювання результатів навчання зазначає рівень їх сформованості, наприклад, через його достатність для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та/або подальшого навчання за освітньою програмою.

Придатність до працевлаштування та подальшого навчання

Рівень сформованості результатів навчання достатній для вирішення певного класу завдань професійної діяльності з безпеки життєдіяльності та охорони праці. Фахівець здатний виконувати зазначену професійну роботу на посадах за Національним класифікатором України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 :

1221 Керівники виробничих підрозділів у сільському господарстві.

1221.1 Головні фахівці – керівники виробничих підрозділів у сільському господарстві.

1221.2 Начальники (інші керівники) та майстри виробничих підрозділів у сільському господарстві.

141 Менеджери (управителі) у сільському господарстві.

2213.2 Агрономи.

2213.2 Фахівець із агрономії та ґрунтознавства.

321 Фахівці в галузі агрономії.

3213 Консультанти в сільському господарстві.

3560 Фахівці зі зберігання та переробки зерна.

611 Садівники та землероби.

6111 Рільники та овочівники.

6112 Землероби, що займаються вирощуванням фруктових дерев та плодово-ягідних культур.

6113 Садівники та землероби, що займаються вирощуванням садових саджанців та культур у теплицях та оранжереях.

6114 Землероби та сільськогосподарські робітники, що займаються вирощуванням змішаних культур.

Фахівець може продовжити подальше навчання за освітньою програмою для здобуття першого освітнього рівня бакалавра.

Результати навчання, визначені освітньою програмою підготовки та сформовані компетенції достатні для вирішення певного класу завдань професійної діяльності та подальшого навчання за освітньою програмою

<p>Компетентності, розвиток яких забезпечує навчальна дисципліна</p>	<p>Інтегральна компетентність. Здатність особи розв'язувати типові спеціалізовані задачі агрономії або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів аграрної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.</p> <p>Загальні компетентності.</p> <p>ЗК1.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК5.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК6.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК8. Здатність працювати в команді.</p> <p>Спеціальні компетентності.</p> <p>СК1. Здатність розв'язувати основні типи задач професійній діяльності.</p> <p>СК4. Здатність обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їхніх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.</p> <p>СК5. Здатність розуміти основні біологічні та агротехнологічні правила і теорії, пов'язані з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.</p> <p>СК6. Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати в процесах виробництва, переробки і зберігання новітні прийоми, заходи, засоби для</p>
---	--

	<p>отримання високоякісної, екологічно безпечної, ринково привабливої сільськогосподарської продукції.</p> <p>СК9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>СК12. Здатність забезпечувати безпечність праці під час вирощування сільськогосподарських та інших рослин.</p>
Програмні результати навчання	<p>РН1. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері агрономії.</p> <p>РН2. Вільно спілкуватися державною мовою усно і письмово, у тому числі з професійних питань.</p> <p>РН4. Опановувати нові методи і технології, впроваджувати інноваційні принципи і методи для підвищення ефективності виробничої діяльності в агрономії.</p> <p>РН6. Виявляти та вирішувати виробничі проблеми з урахуванням зональних умов, а також технологічних, правових, економічних, екологічних та етичних аспектів.</p> <p>РН11. Комплектувати і експлуатувати машинно-тракторні агрегати.</p> <p>РН12. Обирати для вирощування сільськогосподарських культур добрива та засоби захисту рослин на основі аналізу інформації про наявний асортимент.</p> <p>РН13. Оцінювати якість виконання польових робіт та раціонально використовувати природні ресурси.</p> <p>РН14. Організувати технологічні процеси вирощування насінневого матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог, технологічні операції з первинної переробки і зберігання сільськогосподарської продукції.</p> <p>РН 16. Організувати та здійснювати управління виробничою діяльністю у сфері агрономії в умовах, що можуть зазнавати непередбачуваних змін.</p> <p>РН17. Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.</p> <p>РН18. Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності</p>

Перелік очікуваних результатів навчання – орієнтир викладача на досягнення мети освітнього процесу на відповідному змісті зазначених тем програми, що полегшить планування цілей і завдань занять, дасть змогу виробити адекватні методичні підходи до проведення навчальних занять, поточного й модульного оцінювання.

Основним завданням кожного заняття є досягнення певного результату навчання, тобто набуття, формування чи розвиток здобувачем фахової передвищої освіти визначених навчальною програмою умінь, навичок, ставлень, цінностей. Від трансляції готових знань, як викладач, переходжу до методик, які дозволяють студентам самостійно добувати знання у ході навчальної діяльності; формувати уміння їх застосовувати у різних ситуаціях, генерувати і продукувати ідеї або нові знання; висловлювати власну точку зору щодо певних процесів чи явищ тощо.

Компетентнісний підхід у навчанні, на відміну від предметно зорієнтованого, передбачає інтеграцію ресурсів змісту курсу безпеки життєдіяльності та охорони праці та інших дисциплін на основі провідних соціально й особистісно значущих ідей, що втілюються в сучасній освіті: уміння вчитися впродовж життя, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська відповідальність, ініціативність і підприємливість.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ I. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Зміст теми. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.

Професійна складова

Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей, застосованих у відповідній галузі господарювання. Обґрунтування категорії ОГ за рівнем загрози техногенного, природного і терористичного характеру та ступенем їхньої захищеності. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Зміст теми. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові

нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Професійна складова

Регіональний комплекс природних загроз. Методи виявлення їхніх вражаючих факторів, номенклатура та одиниці виміру. Комплекс заходів з запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Зміст теми. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.

Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки.

Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо вибухонебезпекою. Показники пожежо вибухонебезпеки речовин і матеріалів. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій, Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі

радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів небезпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення і розвитку. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.

Професійна складова

Головні вимоги Правил техногенної безпеки галузей господарювання, підприємств, установ та організацій в залежності від профільного напрямку ВНЗ.. Загальні вимоги до безпечності технологічного обладнання, виробничих процесів, будівель і споруд. Особливості структури виробництва. Внутрішні фактори, що впливають на безпечність діяльності об'єкту господарювання. Комплекс робіт на об'єкті з попередження НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків за відомими алгоритмами, технологіями з урахуванням чинних галузевих норм і правил.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Зміст теми. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, переробляння або під час транспортування. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.

Професійна складова

Психосоціальні наслідки впливу негативних факторів небезпек НС. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. Професії підвищеного ризику. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Зміст теми. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийняттого ризику. Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику.

Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій. Експертні методи оцінювання ризиків. Застосування у розрахунках ризику імовірнісних структурно-логічних моделей. Визначення базисних подій. Ідентифікація ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.

Професійна складова

Визначення наявних проблем з безпеки і захисту ОГ у НС, рівня їхнього ризику. Галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування ОГ та контролю за станом його основних фондів.

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

Зміст теми. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС. Компенсаційні та регламентні норми: пільги, резервування джерел постачання, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, страхування, спеціальні виплати, норми цивільної, адміністративної відповідальності та процедури їхнього застосування.

Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ, які внесено у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.

Загальні функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків.

Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту.

Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкту господарювання.

Професійна складова

Система управління безпекою та захистом у НС в галузі, як складова державної системи, її місце і значення в системі управління функціонуванням галузі. Організаційна побудова системи управління безпекою та захистом у НС на підприємстві, в установі та організації. Завдання і повноваження спеціально створених координуючих і постійних органів управління безпекою і захистом у НС.

Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання звернень щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету. Використання матеріальних ресурсів з державного, оперативного, регіонального та місцевого резерву. Порядок підготовки матеріалів, на підставі яких надається експертний висновок щодо рівня НС.

Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС.

Зміст теми.

Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах.

Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Міські, заміські, запасні та пересувні пункти управління в НС. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності.

Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Техніка, що застосовується при ліквідації наслідків НС. Розрахунок сил та їх ешелоноване угруповання. Склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву. Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні НС.

Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуєючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини..

Професійна складова

Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їхніх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Визначення порядку їхнього приведення до готовності та організації управління діями у процесі виконання завдань.

Основні засоби, тактика дій і способи виконання робіт у зоні НС в залежності від профільного напрямку ВНЗ. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі. Організація життєзабезпечення населення у НС та надання гуманітарної допомоги потерпілим.

Розділ II. ОХОРОНА ПРАЦІ

Вступ

Поняття та мета охорони праці (ОП). Основні етапи розвитку охорони

праці. Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності в аграрному виробництві України. Соціально-економічне значення охорони праці.

Основні поняття в галузі охорони праці, їх терміни та визначення. Умови праці та фактори, від яких вони залежать. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори, їх класифікація. Поняття про нещасні випадки, їх класифікація. Поняття про травму, виробничу травму, виробничий травматизм та професійні захворювання. Основні причини травматизму та захворювань в аграрному виробництві. Поняття безпеки праці. Структура та мета курсу “Основи охорони праці”

ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

1.1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці

Основні законодавчі акти про охорону праці:

Конституція України, Закон України “Про охорону праці”, Кодекс законів про працю, закони України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”, “Про охорону здоров’я”, “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”, “Про пожежну безпеку”.

Основні положення законодавства України про працю та охорону праці:

- основні принципи державної політики в галузі охорони праці;
- права громадян на охорону праці при укладенні трудового договору та під час роботи на сільськогосподарських підприємствах;
- соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань;
- права працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці;
- відшкодування роботодавцем шкоди працівникам у разі ушкодження їх здоров’я чи нанесення моральної шкоди;
- забезпечення працівників спецодягом, засобами індивідуального захисту, м’якими та знешкоджувальними засобами;
- тривалість робочого часу працівників, скорочена тривалість робочого часу, обмеження робіт у нічний час і надурочний;
- обов’язки роботодавця щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці;
- обов’язки працівника щодо виконання вимог нормативних актів про охорону праці;
- гарантії охорони праці жінок, обмеження застосування праці жінок залежно від умов праці та в нічний час, гарантії при прийнятті на роботу і заборона звільнення вагітних жінок та жінок, які мають неповнолітніх дітей;
- права неповнолітніх у трудових правовідносинах, роботи, на яких забороняється застосування праці осіб молодше вісімнадцяти років;

- медичні огляди при прийнятті на роботу та в період роботи.

Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці (норми, правила, положення, інструкції, стандарти тощо). Нормативні акти про ОП, що діють в межах сільськогосподарського підприємства. Система стандартів безпеки праці. Відповідальність за порушення законодавства про ОП. Міжнародне співробітництво в галузі ОП. Директиви ЄС і Конвенції МОП, впровадження їх в Україні.

1.2. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві

Комплексне управління охороною праці, його складові та основні завдання. Державне управління охороною праці та його здійснення в сучасних умовах.

Управління охороною праці на підприємстві. Обов'язки роботодавця щодо створення безпечних та здорових умов праці. Служба охорони праці на підприємстві, її завдання та повноваження.

Комісія з питань охорони праці на підприємстві. Регулювання питань охорони праці в колективному договорі. Комплексні плани підприємств щодо поліпшення існуючого стану охорони праці.

Соціально-економічна ефективність заходів з охорони праці з урахуванням сучасних вимог. Оцінка стану охорони праці. Атестація робочих місць на відповідність вимогам нормативно-правових актів з охорони праці. Економічна оцінка заходів з охорони праці. Планування та фінансування робіт з охорони праці.

Практичне заняття

Вивчення номенклатури заходів з ОП колективного договору.

1.3. Навчання з питань охорони праці

Навчання з питань ОП працівників при їх підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації, при прийнятті на роботу та в період роботи. Навчання працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою та на роботах, де є потреба у професійному доборі.

Інструктажі з питань ОП, їх види та порядок проведення. Порядок допуску працівників до виконання робіт.

Інструкції з ОП, види, зміст і порядок їх складання. Обов'язки і відповідальність роботодавця щодо виконання чинних нормативів про навчання з питань ОП. Пропаганда ОП.

Практичне заняття

Складання інструкцій з охорони праці для працівників. Організація підготовки і проведення інструктажу з охорони праці для працівників.

1.4. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці

Органи державного нагляду за охороною праці.

Основні повноваження і права органів державного нагляду за охороною праці.

Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Уповноважені трудових колективів. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці.

Повноваження і права профспілок у здійсненні контролю за додержанням законодавства про охорону праці.

1.5. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві

Вимоги Закону України “Про охорону праці” щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій.

“Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій в установах та організаціях”. Нещасні випадки, що підлягають розслідуванню згідно з Положенням.

Порядок і терміни розслідування нещасних випадків. Склад комісії. Акт про нещасний випадок. Розслідування нещасних випадків за заявами потерпілих чи осіб за дорученнями потерпілих. Порядок і терміни такого розслідування.

Спеціальне розслідування нещасних випадків, формування комісій спеціального розслідування і їх функції. Перелік документів, що входять до матеріалів спеціального розслідування. Вирішення комісією спеціального розслідування соціальних питань, пов'язаних з нещасними випадками. Порядок розслідування професійних захворювань на виробництві. Мета розслідування, діагностування професійного захворювання, повідомлення власника та органів санітарного нагляду, створення та склад комісії з розслідування, оформлення результатів розслідування. Порядок розслідування аварій, класифікація аварій, склад комісії.

Практичне заняття

Організація розслідування та ведення обліку нещасних випадків на виробництві

2. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ, ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

2.1. Загальні положення

Закон України “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”, основні його вимоги. Відповідальність за невиконання санітарних нормативів щодо умов праці та проживання населення. Фізіологічні особливості різних видів діяльності. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Вплив втоми на безпеку праці. Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, санітарних умов праці та функціонування організму людини.

Поняття про фізіологію праці.

Поняття “Виробнича санітарія, гігієна праці”, їх значення. Фактори, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.

2.2. Повітря робочої зони

Визначення понять “робоча зона” та “повітря робочої зони”.

Мікроклімат робочої зони. Вплив параметрів мікроклімату на самопочуття людини. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Загальні заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

Склад повітря робочої зони: природно-фізіологічний склад повітряного середовища.

Забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами, вплив шкідливих речовин на організм людини. Санітарно-гігієнічне нормування забруднення повітряного середовища на виробництві. Гранично допустимі концентрації (ГДК) та орієнтовно безпечні рівні впливу (ОБРВ) шкідливих речовин у повітрі робочої зони.

Загальні заходи та засоби попередження забруднення повітряного середовища в аграрному виробництві та захисту працівників.

Контроль стану повітряного середовища в аграрному виробництві, періодичність і методи контролю залежно від класу небезпечності домішок повітряного середовища.

Нагляд за дотриманням санітарних вимог до стану повітряного середовища в аграрному виробництві.

Лабораторне заняття

Дослідження мікроклімату в робочій зоні.

Практичне заняття

Вивчення засобів індивідуального захисту органів дихання та оволодіння методиками їх добору залежно від умов праці та індивідуальних особливостей працівників.

2.3. Вентиляція виробничих приміщень

Призначення та види вентиляції. Природна вентиляція, її переваги та недоліки. Штучна вентиляція, її переваги та недоліки. Система загальнообмінної припливної, всмоктувальної та припливно-всмоктувальної штучної вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення.

Місцеві (локальні) системи механічної вентиляції, види, їх вибір, конструктивне оформлення.

Теоретичні основи розрахунку систем механічної вентиляції та вимоги до них.

2.4. Освітлення виробничих приміщень

Нормативні документи, значення виробничого освітлення, види виробничого освітлення, вимоги санітарних нормативів щодо їх застосування. Основні поняття системи світлотехнічних величин: сила світла,

світловий потік, освітленість, яскравість, контраст, видимість, фон.

Природне освітлення, його значення як виробничого і фізіолого-гігієнічного чинника для працюючих. Види природного освітлення, вимоги санітарних нормативів щодо їх використання залежно від розмірів приміщень. Нормування природного освітлення, коефіцієнт природного освітлення, розряди робіт по зоровій напрузі, їх визначення для конкретних умов. Орієнтація робочих місць відносно світлових отворів. Експлуатація систем природного освітлення.

Штучне освітлення. Системи штучного освітлення та вимоги санітарних нормативів щодо їх використання. Штучне освітлення робоче, аварійне, чергове, евакуаційне, охоронне. Джерела штучного освітлення, їх типи, порівняльна оцінка, вибір. Світильники, їх призначення, основні характеристики, виконання. Нормування штучного освітлення, розряди робіт. Експлуатація систем штучного освітлення.

Лабораторне заняття

Дослідження виробничого освітлення.

2.5. Вібрація

Визначення поняття “вібрація”. Джерела вібрацій, вібрації як позитивний і негативний чинник виробничого процесу.

Вплив вібрації на організм людини. Вібраційна хвороба. Гігієнічне нормування вібрацій, параметри, що нормуються, їх допустимі значення залежно від виду вібрації. Вимірювання параметрів вібрації. Заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій, безпечний режим роботи та відпочинку, медико-профілактичні заходи.

2.6. Шум, ультразвук та інфразвук

Визначення поняття “шум” - фізичного та фізіологічного.

Дія шуму на організм людини. Нормування шуму. Контроль параметру шуму, вимірювальні прилади. Заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму. Поняття та джерела ультра - та інфразвукових коливань, їх вплив на організм людини, нормування та контролі рівнів, методи та засоби захисту від них.

2.7. Випромінювання, їх види. Електромагнітні поля

Визначення понять “іонізуюче випромінювання” та “радіаційна безпека”. Основні джерела і види іонізуючого випромінювання в аграрному виробництві. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини. Нормування та контроль, методи та засоби захисту.

Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання, їх джерела і вплив на організм людини, нормування та захист. Інфрачервоне та ультрафіолетове випромінювання, їх джерела і вплив на організм людини, нормування та захист.

2.8. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення сільськогосподарських підприємств, виробничих і допоміжних

приміщень

Основні санітарно-гігієнічні вимоги до території підприємства і розташування будівель і споруд. Класифікація шкідливості підприємств. Вимоги до виробничих будівель і споруд, допоміжних та санітарно-гігієнічних приміщень. Вимоги до приміщень, де використовуються особливо шкідливі речовини. Вимоги до водопостачання та каналізації. Професійні хвороби та їх профілактика

3. ОСНОВИ ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ

3.1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в аграрному виробництві

Поняття, мета та завдання техніки безпеки. Основні вимоги безпеки до виробничих процесів та обладнання. Технічні засоби безпеки: захисні кожухи та огорожі, запобіжні гальмівні та блокувальні пристрої. Сигналізація та її види. Система кольорів і знаків безпеки. Інформаційні таблички та плакати. Механізація, автоматизація і дистанційне керування як засіб підвищення безпеки праці. Вплив ергономіки на створення безпечних умов праці.

Вплив виробничої естетики на безпеку праці.

3.2. Безпека праці в рослинництві, овочівництві та садівництві

Умови праці та вимоги безпеки праці в рослинництві, його причини. Експлуатація машин у рослинництві. Комплектування агрегатів і їх обслуговування. Контроль технічного стану машино-тракторних агрегатів. Безпека праці машинотракторних агрегатів. Безпека праці при роботі на ґрунтообробних машинах і знаряддях, посівних і садильних машинах, дощувальних і поливних машинах, збиральних роботах. Обробіток ґрунту і підготовка полів при проведенні посівних і посадкових робіт.

Використання пестицидів, твердих і рідких мінеральних добрив, інших агрохімікатів у рослинництві. Гігієна праці в овочівництві, відкритого і закритого ґрунту. Гігієна праці в садівництві, виноградарстві. Особиста гігієна працюючих з отрутохімікатами. Санітарно-гігієнічні вимоги до польових станів.

Знезараження транспортних засобів, апаратури, тари, спецодягу, знищення пестицидів.

Безпека праці при збиранні і заготівлі трав на сіно та скирдуванні кормів. Обробіток і збирання продукції рослинництва. Післязбиральний обробіток і переробка продукції рослинництва. Робота в закритому ґрунті. Безпека праці при роботах з садово-різучими інструментами.

3.3. Безпека при експлуатації систем, які працюють під тиском

Визначення “посудина, що працює під тиском”.

Загальні вимоги безпеки до посудин, що працюють під тиском. Вимоги до контрольно-вимірювальних приладів, запобіжних пристроїв та арматури,

реєстрація посудин, їх утримання та обслуговування. Технічне посвідчення посудин, що працюють під тиском. Безпека праці при експлуатації котельних установок. Безпека праці при експлуатації компресорних установок.

Запобіжні, сигналізуючі та блокувальні пристрої.

Безпека праці при експлуатації трубопроводів. Розпізнавальне зафарбування, гідравлічне випробування трубопроводів.

Безпека праці при експлуатації балонів (паспорт балона, написи на балонах, колір забарвлення). Огляд та випробування балонів на міцність. Зберігання та їх перевезення.

3.4. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті в аграрному виробництві

Вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах.

Механізація вантажно-розвантажувальних робіт. Норми переміщення вантажів вручну. Вимоги безпеки при перевезенні вантажів: сіно, солома, мінеральні добрива, пестициди, паливно-мастильні матеріали, негабаритні вантажі. Вимоги безпеки при перевезенні людей.

Вимоги безпеки під час транспортування сільськогосподарських машин.

3.5. Електробезпека

Поняття електробезпеки, електротравми, електротравматизму.

Причини ураження електричним струмом.

Дія електричного струму на організм людини. Види ураження електричним струмом, електричні травми та електричні удари.

Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Основні випадки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.

Система технічних засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок. Організація безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

4. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

4.1. Основні поняття та значення пожежної безпеки

Основні нормативні документи, що регламентують вимоги пожежної безпеки: Закон України “Про пожежну безпеку”, Правила пожежної безпеки в Україні та інші нормативні документи. Визначення понять “пожежа” та “пожежна безпека”. Основні причини пожеж в аграрному виробництві, їх статистика та динаміка.

4.2. Пожежонебезпечні властивості матеріалів і речовин

Теоретичні основи процесу горіння. Класифікація видів горіння. Поняття про горючість матеріалів та речовин. Особливості горіння твердих, рідких речовин, газів, пилоповітряної суміші. Поняття про самозаймання речовин.

4.3. Пожежовибухонебезпечність об'єкта

Пожежовибухонебезпечні властивості матеріалів і речовин та сфера їх використання. Класифікація приміщень за пожежовибухо-небезпечністю. Обґрунтування категорії вибухопожежонебезпечності приміщень. Класифікація приміщень за правилами облаштування електроустановок. Вимоги вибухо- і пожежобезпеки при використанні електроустановок.

4.4. Система попередження пожеж та пожежного захисту

Призначення та засади системи попередження пожеж. Вимоги до системи попередження пожеж. Поняття про горюче середовище. Методи запобігання формуванню горючого середовища та виникненню в ньому джерел підпалювання: обмеження щодо сумісного зберігання речовин і матеріалів; використання устаткування, що задовольняє вимогам електростатичної іскробезпеки; влаштування блискавкозахисту, заземлення устаткування. Суть і складові системи пожежного захисту. Заходи щодо попередження розповсюдження пожежі. Ступінь вогнестійкості будівель та споруд. Пожежна сигналізація. Способи і засоби пожежогасіння. Протипожежне водопостачання. Евакуація людей. Протидимовий захист.

Практичне заняття

Практичне ознайомлення з технічними засобами гасіння пожеж.

4.5. Система організаційно-технічних заходів

Організаційно-технічне забезпечення пожежної безпеки. Обов'язки державних органів, посадових осіб, громадян щодо забезпечення пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд. Пожежна охорона та організація гасіння пожеж. Інструкції з пожежної безпеки. Наочна агітація, знаки пожежної небезпеки. Контроль стану пожежної безпеки, пожежотехнічна комісія на підприємствах, установах, організаціях. Дії персоналу під час виникнення пожежі. Навчання з питань пожежної безпеки.

5. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ

Організація надання долікарської допомоги потерпілим. Медичні та допоміжні засоби надання першої допомоги. Комплектація медичних аптечок необхідними медичними засобами та їх застосування.

Особливості надання першої допомоги потерпілому при різних ушкодженнях організму.

Практичне заняття

Долікарська допомога потерпілим.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МОДУЛЬ І

Заняття 1. Тема 1. Основи безпеки життєдіяльності, основні поняття та визначення, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.

1. Предмет безпеки життєдіяльності (БЖД), структура науки про безпеку. Основи безпеки життєдіяльності, основні поняття та визначення, таксономія небезпек.
2. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик.
3. Безпека людини, суспільства, національна безпека.
4. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності.
5. Нормативно-правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні терміни.
6. Поняття небезпеки та ризику. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.
7. Основні положення ергономіки.

Заняття 2. Практичне заняття 1. Вивчення видів, джерел та факторів небезпек, методів визначення ризику небезпеки, проведення розрахунків з визначення ступеня ризику.

Заняття 3. Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

1. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту.
2. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
3. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ.
4. Небезпечні гідрологічні процеси і явища.
5. Пожежі у природних екосистемах.

Заняття 4. Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.

- 3.1. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки.
- 3.2. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.
- 3.3. Пожежна безпека.
- 3.4. Радіаційна безпека.

Заняття 5. Практичне заняття 2. Аналіз небезпек природного, техногенного походження та безпеки в умовах надзвичайних ситуацій.

МОДУЛЬ 2

Заняття 6. Тема 4. Безпека людини у соціальному середовищі. Соціально-політичні небезпеки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

1. Глобальні проблеми людства.
2. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.
3. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій.
4. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму.
5. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки.
6. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Самостійне вивчення.

1. Особливості соціально-політичних небезпек.
2. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства.
3. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення.
4. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика.
5. Алкоголізм та наркоманія.
6. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину.
7. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі.

Заняття 7. Практичне заняття 3. Вивчення правил поведінки людини під час виникнення небезпек соціального походження.

Тема 5. Негативна дія різних чинників на організм людини та шляхи підвищення рівня безпеки життєдіяльності. (Самостійне вивчення)

1. Загальна характеристика трудової діяльності. Розумова та фізична діяльність. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.
2. Загрози здоров'ю людини та продуктивності її праці: психофізіологічні чинники безпеки, втома і перевтома, психічне травмування і конфлікт, захворювання (хворобливий стан), алкоголізм, наркоманія.
3. Особливості психофізіологічного стану окремих категорій населення.
4. Загальні уявлення про обмін речовин та енергії.

5. *Шляхи підвищення рівня БЖД: оздоровча фізична культура, оздоровчі процедури, медико-біологічні засоби, раціональне харчування, лікувальне голодування (дієтична терапія), фармакологічні засоби і використання лікарських рослин, психологічні засоби відновлення працездатності і ін.*
6. *Професійна орієнтація.*
7. *Особливості безпечної поведінки на вулиці, орієнтування на місцевості за різних умов.*

Заняття 8. Практичне заняття 4. Організація раціонального харчування людини.

Заняття 9. Тема 6. Безпека життєдіяльності в надзвичайних ситуаціях. Оцінка ризику. Долікарська допомога при надзвичайних ситуаціях.

1. Безпека життєдіяльності в надзвичайних ситуаціях.
2. Загальний аналіз ризику.
3. Індивідуальний та груповий ризик.
4. Концепція прийняттого ризику.
5. Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС.
6. Долікарська допомога при надзвичайних ситуаціях.

Заняття 10. Практичне заняття 5. Особливості надання першої долікарської допомоги.

Заняття 11. Тема 7. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.

1. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС.
2. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні. Органи управління.
3. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.
4. Навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС.
5. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту.
6. Організаційна побудова системи управління безпекою та захистом у НС на підприємстві, в установі та організації.

Заняття 12. Практичне заняття 6. Методика підготовки і проведення занять з питань ЦО в установах, закладах та на виробництві.

Заняття 13. Тема 8. Основні заходи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час НС.

1.Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах.

2.Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Сили і засоби постійної готовності.

3.Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт.

4.Склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву.

5.Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні НС.

6.Основні засоби, тактика дій і способи виконання робіт у зоні НС в залежності від профільного напрямку закладу освіти.

Заняття 14. Практичне заняття 7. Дії при загрозі або під час терористичного акту.

Розділ 2. ОХОРОНА ПРАЦІ

МОДУЛЬ 3.

Заняття 15 (1).

Тема 9. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті.

Організаційні і правові питання охорони праці.

Законодавча та нормативна база України про охорону праці.

1.Поняття та мета охорони праці (ОП).

2. Основні поняття в галузі охорони праці, їх терміни та визначення. Умови праці та фактори, від яких вони залежать.

3. Основні причини травматизму та захворювань в аграрному виробництві. Поняття безпеки праці.

4. Основні законодавчі акти про охорону праці:

Конституція України, Закон України “Про охорону праці”, Кодекс законів про працю, закони України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”, “Про охорону здоров’я”, “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”, “Про пожежну безпеку”.

5. Нормативні акти про охорону праці., що діють в межах підприємства.

6.Відповідальність за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці.

Самостійне вивчення.

1.Основні етапи розвитку охорони праці.

2. Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності в аграрному виробництві України.

3. Соціально-економічне значення охорони праці.

4. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори, їх класифікація.

5. Поняття про нещасні випадки та їх класифікація. Поняття про травму, виробничу травму, виробничий травматизм та професійні захворювання.

6. Основні положення законодавства України про працю та охорону праці.

7. Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці.

8. Система стандартів безпеки праці.

9. Міжнародне співробітництво в галузі ОП.

Заняття 16 (2). Практичне заняття 8 (1). Вивчення законодавства України з охорони праці.

Заняття 17 (3). Тема 10. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві. Навчання з питань охорони праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

1. Органи державного управління ОП. Галузеві, регіональні системи управління ОП, їх мета.

2. Системи управління ОП на підприємствах та обов'язки роботодавця. Положення про службу охорони праці, їх основні завдання та права. Комісія з питань ОП на підприємстві, їх завдання та права. Комплексні перевірки стану ОП на підприємстві.

3. Атестація робочих місць на відповідність вимогам нормативних актів про ОП. Регулювання охорони праці у колективному договорі. Планування, фінансування та стимулювання робіт ОП. Комплексні плани підприємств щодо поліпшення стану ОП.

4. Інструктажі з питань ОП, їх види та порядок проведення. Порядок допуску працівників до виконання робіт.

5. Інструкції з ОП, види, зміст і порядок їх складання.

6. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

Самостійне вивчення.

1. Навчання з питань ОП працівників при їх підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації, прийнятті на роботу та в період роботи.

2. Навчання працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою та на роботах, де є потреба у професійному доборі.

3. Обов'язки і відповідальність роботодавця щодо виконання чинних нормативів про навчання з питань ОП.

4. Основні повноваження і права органів державного нагляду за охороною праці.

5. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Уповноваження трудових колективів. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці.

6. Повноваження і права профспілок у здійсненні контролю за

додержанням законодавства про охорону праці.

Заняття 18 (4). Практичне заняття 9 (2). Навчання, інструктаж і перевірка знань працівників з питань охорони праці в організації

Заняття 19 (5). Практичне заняття 10 (3). Складання інструкції з охорони праці. Вивчення номенклатури заходів з охорони праці колективного договору.

Заняття 20 (6). Тема 11. Аналіз виробничого травматизму, його основні методи, причини і наслідки. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

1. Вимоги Закону України “Про охорону праці” щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій.

2. “Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві”. Нещасні випадки, що підлягають розслідуванню згідно з Порядком.

3. Порядок і терміни розслідування нещасних випадків. Склад комісії.

4. Акт про нещасний випадок.

Самостійне вивчення.

1. Розслідування нещасних випадків за заявами потерпілих чи осіб за дорученнями потерпілих. Порядок і терміни такого розслідування.

2. Спеціальне розслідування нещасних випадків, формування комісії спеціального розслідування і їх функції. Перелік документів, що входять до матеріалів спеціального розслідування. Вирішення комісією спеціального розслідування соціальних питань, пов'язаних з нещасними випадками.

3. Порядок розслідування професійних захворювань на виробництві. Мета розслідування, діагностування професійного захворювання, повідомлення власника та органів санітарного нагляду, створення та склад комісії з розслідування, оформлення, результатів розслідування.

4. Порядок розслідування аварій, класифікація аварій, склад комісії. Методи аналізу виробничого травматизму і профзахворюваності.

5. Основні причини виробничого травматизму і профзахворюваності та заходи щодо їх запобігання.

6. Психологія безпеки праці.

Заняття 21 (7). Практичне заняття 11 (4). Аналіз виробничого травматизму. Розслідування нещасних випадків на виробництві.

МОДУЛЬ 2.

Заняття 22 (8).

Тема 12. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Повітря робочої зони

1. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”, основні його вимоги.

2. Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, санітарних умов праці на функціонування організму людини.

3. Поняття “виробнича санітарія, гігієна праці”, їх значення.

4. Повітря робочої зони. Визначення понять “робоча зона” та “повітря робочої зони”.

5. Мікроклімат робочої зони. Вплив параметрів мікроклімату на самопочуття людини. Нормування та контроль параметрів мікроклімату.

6. Склад повітря робочої зони: природно-фізіологічний склад повітряного середовища.

7. Забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами, вплив шкідливих речовин на організм людини.

8. Загальні заходи та засоби попередження забруднення повітряного середовища в аграрному виробництві та захисту працівників.

Самостійне вивчення.

1. Відповідальність за невиконання санітарних нормативів щодо умов праці та проживання населення.

2. Фізіологічні особливості різних видів діяльності. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини.

3. Вплив втоми на безпеку праці.

4. Фактори, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.

5. Загальні заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

6. Санітарно-гігієнічне нормування забруднення повітряного середовища на виробництві. Гранично допустимі концентрації (ГДК) та орієнтовно безпечні рівні впливу (ОБРВ) шкідливих речовин у повітрі робочої зони.

7. Контроль стану повітряного середовища в аграрному виробництві, періодичність і методи контролю залежно від класу небезпечності домішок повітряного середовища.

8. Нагляд за дотриманням санітарних вимог до стану повітряного середовища в аграрному виробництві.

Заняття 23 (9). Практичне заняття 12 (5). Дослідження мікрокліматичних умов в приміщенні і на робочих місцях.

Самостійне вивчення. Тема 13. Вентиляція, опалення та освітлення виробничих приміщень.

1. Призначення та види вентиляції.

2. Природна вентиляція, її переваги та недоліки.

3. Штучна вентиляція, її переваги та недоліки. Система загальнообмінної припливної, всмоктувальної та припливно- всмоктувальної штучної вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення.

4. Освітлення виробничих приміщень. Нормативні документи, значення виробничого освітлення, види виробничого освітлення, вимоги санітарних нормативів щодо їх застосування.

5. Основні поняття системи світлотехнічних величин: сила світла, світловий потік, освітленість, яскравість, контраст, видимість, фон.

6. Природне освітлення, його значення як виробничого і фізіолого-гігієнічного чинника для працюючих.

7. Штучне освітлення. Системи штучного освітлення та вимоги санітарних нормативів щодо їх використання. Штучне освітлення, робоче, аварійне, чергове, евакуаційне, охоронне.

8. Джерела штучного освітлення., їх типи, порівняльна оцінка.

9. Системи опалення виробничих приміщень, їх безпека.

Заняття 24 (10). Практичне заняття (6). Розрахунок ефективності природного і штучного виробничого освітлення.

Заняття 25 (11).

Тема 14. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук. Випромінювання.

1. Визначення поняття “вібрація”. Джерела вібрацій, вібрації як позитивний і негативний чинник виробничого процесу.

2. Вплив вібрацій на організм людини. Вібраційна хвороба. Гігієнічне нормування вібрацій, параметри, що нормуються їх допустимі значення залежно від виду вібрації.

3. Шум, ультразвук та інфразвук. Дія шуму на організм людини. Нормування шуму. Контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади.

4. Випромінювання, їх види та електромагнітні поля. Визначення понять “іонізуюче випромінювання” та “радіаційна безпека”.

5. Заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій, безпечний режим роботи та відпочинку, медико-профілактичні заходи.

6. Заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.

Самостійне вивчення.

7. Основні джерела і види іонізуючого випромінювання. Вплив іонізуючих випромінювань на організм людини.

8. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання, їх джерела і вплив на організм людини, нормування та захист

9. Інфрачервоне випромінювання, його джерела та вплив на організм людини, нормування та захист.

Самостійне вивчення. Тема 15. Санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень. Професійні хвороби та їх профілактика.

7. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень.

8. Класифікація шкідливості підприємств.

9. Професійні хвороби та їх профілактика.

МОДУЛЬ 3.

Заняття 26 (12).

Тема 16. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в аграрному виробництві

1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в аграрному виробництві.

2. Сигналізація Поняття та її види. Система кольорів і знаків безпеки. Інформаційні таблички та плакати. Механізація, автоматизація і дистанційне керування як засіб підвищення безпеки праці.

3. Безпека при експлуатації систем під тиском.

Визначення “посудина, що працює під тиском”.

Загальні вимоги безпеки до посудин, що працюють під тиском. Вимоги до контрольно-вимірювальних приладів, запобіжних пристроїв та арматури, реєстрація посудин, їх утримання та обслуговування. Технічне посвідчення посудин, що працюють під тиском.

4. Безпека праці при експлуатації котельних установок.

5. Безпека праці при експлуатації компресорних установок.

Самостійне вивчення.

1. Технічні засоби безпеки: захисні кожухи та огорожі, запобіжні гальмівні та блокувальні пристрої.

2. Механізація, автоматизація дистанційне керування як засіб підвищення безпеки праці.

3. Вплив ергономіки на створення безпечних умов праці.

4. Вплив виробничої естетики на безпеку праці.

5. Запобіжні, сигналізуючі та блокувальні пристрої.

6. Безпека праці при експлуатації трубопроводів. Розпізнавальне зафарбування, гідравлічне випробування трубопроводів.

7. Безпека праці при експлуатації балонів (паспорт балона, написи на балонах, колір забарвлення). Огляд та випробування балонів на міцність. Зберігання та перевезення їх.

8. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті в аграрному виробництві. Вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах.

9. Вимоги безпеки при перевезенні вантажів.

10. Вимоги безпеки при перевезенні людей.

11. Вимоги безпеки під час транспортування сільськогосподарських машин.

12. Вимоги до виробничих будівель і споруд, допоміжних та санітарно-гігієнічних приміщень, де використовуються особливо шкідливі речовини. Вимоги до водопостачання та каналізації.

Заняття 27 (13).

Тема 17. Безпека праці в рослинництві, овочівництві та садівництві

1. Умови праці та вимоги безпеки праці в рослинництві, його причини.
2. Експлуатація машин у рослинництві. Комплектування агрегатів і їх обслуговування. Контроль технічного стану машино-тракторних агрегатів. Безпека праці машинотракторних агрегатів.

3. Безпека праці при роботі на ґрунтообробних машинах і знаряддях, посівних і садильних машинах, дощувальних і поливних машинах, збиральних роботах. Обробіток ґрунту і підготовка полів при проведенні посівних і посадкових робіт.

4. Використання пестицидів, твердих і рідких мінеральних добрив, інших агрохімікатів у рослинництві.

5. Гігієна праці в овочівництві, відкритого і закритого ґрунту. Гігієна праці в садівництві, виноградарстві. Особиста гігієна працюючих з отрутохімікатами. Санітарно-гігієнічні вимоги до польових станів.

6. Знезараження транспортних засобів, апаратури, тари, спецодягу, знищення пестицидів.

7. Безпека праці при збиранні і заготівлі трав на сіно та скирдуванні кормів. Обробіток і збирання продукції рослинництва. Післязбиральний обробіток і переробка продукції рослинництва. Робота в закритому ґрунті.

8. Безпека праці при роботах з садово-ріжучими інструментами.

Самостійне вивчення. Тема 18. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті в аграрному виробництві

1. Вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах.
2. Механізація вантажно-розвантажувальних робіт. Норми переміщення вантажів вручну. Вимоги безпеки при перевезенні вантажів: сіно, солома, мінеральні добрива, пестициди, паливно-мастильні матеріали, негабаритні вантажі. Вимоги безпеки при перевезенні людей.
3. Вимоги безпеки під час транспортування сільськогосподарських машин.

Заняття 28 (14).

Тема 19. Загальні вимоги електро- і пожежної безпеки. Системи попередження пожеж та пожежного захисту.

1. Основні положення та значення пожежної безпеки. Пожежонебезпечні властивості матеріалів і речовин.

2. Основні причини пожеж. Порядок дій у разі пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники, що пов'язані з пожежами. Статистика та динаміка пожеж в Україні.

3. Пожежовибухонебезпечність об'єкта. Категорії, класифікації та класи приміщень за вибухонебезпечністю та пожежонебезпечністю.

4. Способи та засоби гасіння пожежі. Вогнегасильні речовини.

5. Поняття електробезпеки, електротравми, електротравматизму.

6. Причини ураження електричним струмом.

7. Дія електричного струму на організм людини. Види ураження електричним струмом, електричні травми та електричні удари.

8. Система попередження і запобігання пожежам.

Самостійне вивчення.

1. Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

2. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.

3. Система технічних засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок.

4. Система попередження і запобігання пожежам. Державний пожежний нагляд.

5. Евакуація людей. Засоби колективного та індивідуального захисту людей від небезпечних і шкідливих факторів пожежі.

6. Надання першої допомоги при нещасних випадках.

Заняття 29(15). Практичне заняття 14(7). Вивчення впливу електричного струму на організм людини.

Заняття 30 (16). Практичне заняття 15 (8). Вивчення первинних технічних засобів пожежогасіння.

Вибір типів та визначення необхідної кількості первинних засобів пожежогасіння. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
Л		п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.	
Розділ І. Безпека життєдіяльності Модуль 1										
Тема 1. Основи безпеки життєдіяльності, основні поняття та визначення, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	8	2	2		4					
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	6	2			4					
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	8	2	2		4					
<i>Разом годин за модулем 1</i>	22	6	4		12					
Модуль 2										
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	8	2	2		4					
Тема 5. Негативна дія різних чинників на організм людини. та шляхи підвищення рівня безпеки життєдіяльності. (Самостійне вивчення)	6	-	2		4					
Тема 6. Безпека життєдіяльності в надзвичайних ситуаціях. Оцінка ризику. Доликарська допомога при надзвичайних ситуаціях.	8	2	2		4					
Тема 7. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.	8	2	2		4					
Тема 8. Управління силами та засобами ОТ під час НС.	8	2	2		4					
<i>Разом годин за модулем 2</i>	38	8	10		20					
<i>Усього годин</i>	60	14	14		32					
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									

	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Л	П	лаб	с.р.		Л	П	Лаб	с.р.
Розділ II. Охорона праці Модуль 3. Правові та організаційні питання охорони праці										
Змістові модулі										
Тема 9. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Організаційні і правові питання охорони праці. Законодавча та нормативна база України про охорону праці.	6	2	2	-	2	6	2	-	-	4
Тема 10. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві. Навчання з питань охорони праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	8	2	4	-	2	4	2	-	-	2
Тема 11. Аналіз виробничого травматизму, його основні методи, причини і наслідки. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.	6	2	2	-	2	6	-	2	-	4
Разом годин за модулем 3	20	6	8	-	6	16	4	2	-	10
Модуль 4. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в аграрному виробництві										
Тема 12. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Повітря робочої зони.	8	2	2	-	4	4	2	-	-	2
Тема 13. Вентиляція та освітлення виробничих приміщень.	6	-	2	-	4	6	-	-	-	6
Тема 14. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук. Випромінювання.	4	2	-	-	2	4	2	-	-	2

Тема 15. Санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень. Професійні хвороби та їх профілактика	2	-	-	-	2	2				2
Разом годин за модулем 4	20	4	4	-	12	16	4	-	-	12
Модуль 5. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в аграрному виробництві. Електро- і пожежна безпека										
Тема 16. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в аграрному виробництві	4	2	-		2	4	2			2
Тема 17. Безпека праці в рослинництві, овочівництві та садівництві	2	2	-		-	4	2			2
Тема 18. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті в аграрному виробництві	2	-	-	-	4	2				2
Тема 19. Загальні вимоги електро- і пожежної безпеки. Системи попередження пожеж та пожежного захисту.	4	2	4		4	8		2		6
Разом годин за модулем 5	20	6	4		10	22	4	2		12
<i>Всього годин за розділом II</i>	<i>60</i>	<i>16</i>	<i>16</i>	<i>-</i>	<i>28</i>	<i>45</i>	<i>12</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	
Разом	120	30	30		60					

8. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	РОЗДІЛ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ Вивчення видів, джерел та факторів небезпек, методів визначення ризику небезпеки, проведення розрахунків з визначення ступеня ризику.	2
2	Аналіз небезпек природного, техногенного походження та безпеки в умовах надзвичайних ситуацій.	2
3	Вивчення правил поведінки людини під час виникнення небезпек соціального походження.	2
4	Організація раціонального харчування людини.	2
5	Особливості надання першої долікарської допомоги.	2

6	Методика підготовки і проведення занять з питань ЦО в установах, закладах та на виробництві.	2
7	Дії при загрозі або під час терористичного акту. <i>Визначення тероризму та терористичного акту. Алгоритм дій при загрозі та під час вибуху. Дії населення при отриманні телефонних повідомлень терористичного характеру.</i>	2
	РОЗДІЛ II. ОХОРОНА ПРАЦІ	
8	Вивчення законодавства України з охорони праці.	2
9	Навчання, інструктаж і перевірка знань працівників з питань охорони праці в організації.	2
10	Розроблення інструкції з охорони праці. Вивчення номенклатури заходів з охорони праці колективного договору.	2
11	Аналіз виробничого травматизму. Розслідування нещасних випадків на виробництві.	2
12	Дослідження мікрокліматичних умов в приміщенні і на робочих місцях.	2
13	Розрахунок ефективності природного і штучного виробничого освітлення	2
14	Вивчення впливу електричного струму на організм людини.	2
15	Вивчення первинних технічних засобів пожежогасіння. Вибір типів та визначення необхідної кількості первинних засобів пожежогасіння. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках	2
	Разом	30

9. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Питання теми, що виносяться на самостійне вивчення	Кількість годин
1	<p>Розділ I. Безпека життєдіяльності.</p> <p>Тема 1. Основи безпеки життєдіяльності, основні поняття та визначення, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. 2. Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. 3. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. 4. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. 5. Структура та основні положення Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text 	4
2	<p>Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біологічні небезпеки. 	4

	<p>2. Вражаючі фактори біологічної дії.</p> <p>3. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.).</p> <p>4. Інфекційні захворювання тварин і рослин.</p>	
3	<p>Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хімічні небезпеки. 2. Сильнодіючі отруйні речовини. 3. Забруднювачі атмосфери. 4. Забруднювачі ґрунту. 	4
4	<p>Тема 4. Безпека людини у соціальному середовищі. Соціально-політичні небезпеки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості соціально-політичних небезпек. 2. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. 3. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. 4. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. 5. Алкоголізм та наркоманія. 6. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. 7. <i>Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі.</i> 	4
5	<p>Тема 5. Негативна дія різних чинників на організм людини та шляхи підвищення рівня безпеки життєдіяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика трудової діяльності. Розумова та фізична діяльність. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я. 2. Загрози здоров'ю людини та продуктивності її праці: психофізіологічні чинники безпеки, втоми і перевтоми, психічне травмування і конфлікт, захворювання (хворобливий стан), алкоголізм, наркоманія. 3. Особливості психофізіологічного стану окремих категорій населення. 4. Загальні уявлення про обмін речовин та енергії. 5. Шляхи підвищення рівня БЖД: оздоровча фізична культура, оздоровчі процедури, медико-біологічні засоби, раціональне харчування, лікувальне голодування (дієтична терапія), фармакологічні засоби і використання лікарських рослин, психологічні засоби відновлення працездатності і ін. 6. Професійна орієнтація. 7. Особливості безпечної поведінки на вулиці, орієнтування на місцевості за різних умов. 	4
6	<p>Тема 6. Безпека життєдіяльності в надзвичайних ситуаціях. Оцінка ризику. Долікарська допомога при надзвичайних ситуаціях.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод 	4

	<p>від зниження ризику.</p> <p>2. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику.</p> <p>3. Методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій. Експертні методи оцінювання ризиків.</p> <p>4. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків.</p> <p>5. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.</p> <p>6. Визначення наявних проблем з безпеки і захисту ОГ у НС, рівня їхнього ризику.</p>	
7	<p>Тема 7. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС.</p> <p>1. Превентивні та ситуаційні норми.</p> <p>2. Компенсаційні та регламентні норми.</p> <p>3. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС.</p> <p>4. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться заклад освіти, які внесено у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області.</p> <p>5. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення.</p> <p>6. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.</p>	4
8	<p>Тема 8. Основні заходи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час НС.</p> <p>1. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів.</p> <p>2. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу.</p> <p>3. Дезактивуєючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.</p> <p>4. Структура та основні положення Кодексу цивільного захисту України - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text</p>	4
	Всього за розділом I	32
	Розділ II. ОХОРОНА ПРАЦІ	
9.	<p>Тема 9. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Організаційні і правові питання охорони праці. Законодавча та нормативна база України про охорону праці.</p> <p>1. Основні етапи розвитку охорони праці.</p> <p>2. Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності в аграрному виробництві України.</p> <p>3. Соціально-економічне значення охорони праці.</p> <p>4. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори, їх класифікація.</p> <p>5. Поняття про нещасні випадки та їх класифікація. Поняття про травму, виробничу травму, виробничий травматизм та професійні захворювання.</p> <p>6. Основні положення законодавства України про працю та охорону праці.</p> <p>7. Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону</p>	2

	<p>праці.</p> <p>8. Система стандартів безпеки праці.</p> <p>9. Міжнародне співробітництво в галузі ОП.</p>	
10.	<p>Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві. Навчання з питань охорони праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.</p> <p>1. Навчання з питань ОП працівників при їх підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації, прийнятті на роботу та в період роботи.</p> <p>2. Навчання працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою та на роботах, де є потреба у професійному доборі.</p> <p>3. Обов'язки і відповідальність роботодавця щодо виконання чинних нормативів про навчання з питань ОП.</p> <p>4. Основні повноваження і права органів державного нагляду за охороною праці.</p> <p>5. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Уповноваження трудових колективів. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці.</p> <p>6. Повноваження і права профспілок у здійсненні контролю за додержанням законодавства про охорону праці.</p>	2
11.	<p>Тема 11. Аналіз виробничого травматизму, його основні методи, причини і наслідки. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.</p> <p>1. Розслідування нещасних випадків за заявами потерпілих чи осіб за дорученнями потерпілих. Порядок і терміни такого розслідування.</p> <p>2. Спеціальне розслідування нещасних випадків, формування комісій спеціального розслідування і їх функції. Перелік документів, що входять до матеріалів спеціального розслідування. Вирішення комісією спеціального розслідування соціальних питань, пов'язаних з нещасними випадками.</p> <p>3. Порядок розслідування професійних захворювань на виробництві. Мета розслідування, діагностування професійного захворювання, повідомлення власника та органів санітарного нагляду, створення та склад комісії з розслідування, оформлення, результатів розслідування.</p> <p>4. Порядок розслідування аварій, класифікація аварій, склад комісії. Методи аналізу виробничого травматизму і профзахворюваності.</p> <p>5. Основні причини виробничого травматизму і профзахворюваності та заходи щодо їх запобігання.</p> <p>6. Психологія безпеки праці.</p> <p>5. Основні причини виробничого травматизму і профзахворюваності та заходи щодо їх запобігання.</p> <p>6. Психологія безпеки праці.</p>	2
12.	<p>Загальні положення фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в аграрному виробництві. Повітря робочої зони.</p> <p>1. Відповідальність за невиконання санітарних нормативів щодо умов праці та проживання населення.</p> <p>2. Фізіологічні особливості різних видів діяльності. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини.</p> <p>3. Вплив втоми на безпеку праці.</p>	4

	<p>4. Фактори, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.</p> <p>5. Загальні заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.</p> <p>6. Санітарно-гігієнічне нормування забруднення повітряного середовища на виробництві. Гранично допустимі концентрації (ГДК) та орієнтовно безпечні рівні впливу (ОБРВ) шкідливих речовин у повітрі робочої зони.</p> <p>7. Контроль стану повітряного середовища в аграрному виробництві, періодичність і методи контролю залежно від класу небезпечності домішок повітряного середовища.</p> <p>8. Нагляд за дотриманням санітарних вимог до стану повітряного середовища в аграрному виробництві.</p>	
13.	<p>Тема 13. Вентиляція, опалення та освітлення виробничих приміщень.</p> <p>1. Призначення та види вентиляції.</p> <p>2. Природна вентиляція, її переваги та недоліки.</p> <p>3. Штучна вентиляція, її переваги та недоліки. Система загальнообмінної припливної, всмоктувальної та припливно-всмоктувальної штучної вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення.</p> <p>4. Освітлення виробничих приміщень. Нормативні документи, значення виробничого освітлення, види виробничого освітлення, вимоги санітарних нормативів щодо їх застосування.</p> <p>5. Основні поняття системи світлотехнічних величин: сила світла, світловий потік, освітленість, яскравість, контраст, видимість, фон.</p> <p>6. Природне освітлення, його значення як виробничого і фізіолого-гігієнічного чинника для працюючих.</p> <p>7. Штучне освітлення. Системи штучного освітлення та вимоги санітарних нормативів щодо їх використання. Штучне освітлення, робоче, аварійне, чергове, евакуаційне, охоронне.</p> <p>8. Джерела штучного освітлення, їх типи, порівняльна оцінка.</p> <p>9. Системи опалення виробничих приміщень, їх безпека. Вентиляція та освітлення виробничих приміщень.</p>	4
14.	<p>Тема 14. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук. Випромінювання.</p> <p>1. Основні джерела і види іонізуючого випромінювання. Вплив іонізуючих випромінювань на організм людини.</p> <p>2. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання, їх джерела і вплив на організм людини, нормування та захист.</p> <p>3. Інфрачервоне випромінювання, його джерела та вплив на організм людини, нормування та захист.</p>	2
15.	<p>Тема 15. Санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень. Професійні хвороби та їх профілактика</p> <p>7. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень.</p> <p>8. Класифікація шкідливості підприємств.</p> <p>9. Професійні хвороби та їх профілактика</p>	2
16.	<p>Тема 16. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в аграрному виробництві.</p> <p>1. Технічні засоби безпеки: захисні кожухи та огорожі, запобіжні гальмівні та блокувальні пристрої.</p> <p>2. Механізація, автоматизація дистанційне керування як засіб підвищення безпеки праці.</p>	2

	<p>3.Вплив ергономіки на створення безпечних умов праці.</p> <p>4.Вплив виробничої естетики на безпеку праці.</p> <p>5.Запобіжні, сигналізуючі та блокувальні пристрої.</p> <p>6.Безпека праці при експлуатації трубопроводів. Розпізнавальне зафарбування, гідравлічне випробування трубопроводів.</p> <p>7.Безпека праці при експлуатації балонів (паспорт балона, написи на балонах, колір забарвлення). Огляд та випробування балонів на міцність. Зберігання та перевезення їх.</p> <p>8.Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті в аграрному виробництві. Вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах.</p> <p>9.Вимоги безпеки при перевезенні вантажів.</p> <p>10.Вимоги безпеки при перевезенні людей.</p> <p>11.Вимоги безпеки під час транспортування сільськогосподарських машин.</p> <p>12. Вимоги до виробничих будівель і споруд, допоміжних та санітарно-гігієнічних приміщень, де використовуються особливо шкідливі речовини. Вимоги до водопостачання та каналізації.</p>	
17.	<p>Тема 18. Безпека праці при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті в аграрному виробництві.</p> <p>1. Вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах.</p> <p>2. Механізація вантажно-розвантажувальних робіт. Норми переміщення вантажів вручну. Вимоги безпеки при перевезенні вантажів: сіно, солома, мінеральні добрива, пестициди, паливно-мастильні матеріали, негабаритні вантажі. Вимоги безпеки при перевезенні людей.</p> <p>3. Вимоги безпеки під час транспортування сільськогосподарських машин.</p>	4
18.	<p>Тема 19. Загальні вимоги електро- і пожежної безпеки. Системи попередження пожеж та пожежного захисту. Надання першої допомоги при нещасних випадках</p> <p>1.Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.</p> <p>2.Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.</p> <p>3.Система технічних засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок.</p> <p>4. Система попередження і запобігання пожежам. Державний пожежний нагляд.</p> <p>5.Аналіз Правил пожежної безпеки в Україні - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text.</p> <p>6. Аналіз Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-98#Text.</p> <p>7. Первинні засоби гасіння пожежі.</p> <p>8. Евакуація людей. Засоби колективного та індивідуального захисту людей від небезпечних і шкідливих факторів пожежі.</p> <p>9. Надання першої допомоги при нещасних випадках.</p>	4
	Всього за розділом II	28
	Разом	60

10. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

Основні завдання для самостійної роботи:

- 1) попереднє опрацювання інформаційного забезпечення за кожною темою;
- 2) підготовка до поточного контролю - розв'язання завдань самоконтролю за кожною темою;
- 3) виконання тематики науково-дослідної роботи;
- 4) підготовка до підсумкового контролю.

11. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання виконується в межах годин, відведених для самостійної роботи студента, і передбачає:

1. Опрацювання літератури за темою та написання рефератів, що має такий зміст і структуру:

Вступ

1. _____
2. _____
3. _____

Висновки

Список використаної літератури та інформаційних джерел

Обсяг індивідуального завдання – 5-6 сторінок формату А-4

12. Теми індивідуальних завдань

1	Термінологія, етапи та тенденції розвитку БЖД та ОП. Структура та основні положення Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text
2	Розрахунок і аналіз біоритмів людей.
3	Особливості соціально-політичних небезпек.
4	Структура та основні положення Кодексу цивільного захисту України - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text .
5	Особливості безпечної поведінки на вулиці, орієнтування на місцевості за різних умов.
6	Функціонування Державної служби з надзвичайних ситуацій - https://www.dsns.gov.ua/ .
7	Функціонування Державної служби України з питань праці - https://dsp.gov.ua/category/diyalnist/normatyvna-baza/
8	Структура та основні положення Закону України «Про охорону праці» - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text

9	Аналіз стану виробничого травматизму в Україні https://dsp.gov.ua/category/diyalnist/neshchasni-vypadky-na-vyrobnytstvi/
10	Аналіз Санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99#Text
11	Аналіз Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-12#Text . Робота в офісі: основні санітарно-гігієнічні вимоги https://te.dsp.gov.ua/roboata-v-ofisi-osnovni-sanitarno-gigiyenichni-vymogy/
12	Аналіз Правил пожежної безпеки в Україні - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text . Аналіз Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-98#Text .
13	Основні етапи розвитку охорони праці.
14	Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності в аграрному виробництві України.
15	Соціально-економічне значення охорони праці.
16	Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Уповноваження трудових колективів. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці.
17	Порядок розслідування професійних захворювань на виробництві
18	Основні причини виробничого травматизму і профзахворюваності та заходи щодо їх запобігання.
19	Фізіологічні особливості різних видів діяльності. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Вплив втоми на безпеку праці.
20	Санітарно-гігієнічне нормування забруднення повітряного середовища на виробництві.
21	Механізація, автоматизація і дистанційне керування як засіб підвищення безпеки праці.
22	Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті в аграрному виробництві.
23	Вимоги безпеки при перевезенні людей.
24	Вимоги безпеки під час транспортування сільськогосподарських машин.
25	Вимоги до виробничих будівель і споруд, допоміжних та санітарно-гігієнічних приміщень, де використовуються особливо шкідливі речовини. Вимоги до водопостачання та каналізації.
26	Пожежна сигналізація.
27.	Розробка плану евакуації приміщення.

13. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Студенто орієнтоване навчання, що проводиться у формі лекцій, семінарів, практичних занять, консультацій із викладачами, самостійного навчання за індивідуальними завданнями, виконання індивідуальних завдань самостійної роботи на основі підручників, посібників, періодичних наукових видань та використання глобальної мережі Internet. В умовах адаптивного карантину проводиться змішане і дистанційне навчання відповідно до наказів і рекомендацій МОН і МООЗ України та директора коледжу.

При викладанні навчальної дисципліни «**Безпека життєдіяльності та охорона праці**» використовуються інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання із застосуванням:

- Інтерактивних лекцій з мультимедійним забезпеченням;
 - дискусійного обговорення проблемних питань;
 - аналітичних завдань;
 - ситуаційних завдань;
 - друкованих роздаткових матеріалів;
 - виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

Під час лекційного курсу застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- технічні засоби навчання: мультимедійні засоби, відеофільми, презентації;
- роздатковий матеріал: тести для контролю знань, конспекти лекцій;
- наочні посібники;
- бесіда з використанням набутих знань.

На практичних заняттях застосовуються:

- ситуаційні завдання (проблемні ситуації), виробничі ситуації, аналіз конкретних ситуацій, імітаційні вправи;
 - ігрові методи (ділова гра, розігрування ролей, ігрове проектування);
- розгляд ситуаційних завдань, рішення задач;
- дискусії в малих творчих групах;
 - дидактичні матеріали, наочність, роздатковий матеріал;
 - технічні засоби навчання: мультимедійні засоби, відеофільми;
 - медіа технології;
 - дослідження;
 - тестові завдання.

При самостійній роботі:

- виконання індивідуального завдання (розрахункове завдання),
- самостійне вивчення.

Під час проведення практичних занять створюється інтерактивне середовище, яке сприятиме розвитку у студентів творчого мислення, уміння вирішувати певні завдання на фоні навчальної обстановки, виробленню практичних навиків з підвищення спроможності сталого функціонування ОГ

у надзвичайних ситуаціях, реалізації аварійно рятувальних, відновлювальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації наслідків НС.

Окремі заходи з вивчення питань основ безпечної життєдіяльності та охорони праці передбачено також в програмах навчальних практик.

Заклад освіти в у встановленому порядку забезпечує студентам, які навчаються за індивідуальними програмами навчання, також можливість виконання навчальних завдань за індивідуальною програмою з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці», що відповідає кінцевим конкретним результатам індивідуального навчання.

МН1. Інтерактивні лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії, лекції-демонстрації з використанням мультимедійного обладнання, поєднання лекції-бесіди і лекції-візуалізації);

МН2. Практичні заняття (робота у малих групах, навчальні дискусії, мозковий штурм, публічні виступи, презентації, захист результатів виконання групових або індивідуальних завдань, колоквиум тощо);

МН3. Самостійне навчання (індивідуальна робота, робота в групах).

Лекції надають здобувачам основний теоретичний матеріал.

Лекції доповнюються практичними заняттями, що надають здобувачам можливість закріпити навчальний матеріал та застосовувати теоретичні знання щодо реальних ситуацій.

Практичні заняття укладено із застосуванням методів практико-орієнтованого навчання, що передбачає актуалізацію теоретичного матеріалу, розв'язування завдань, що мають практичний характер, вимагають аналітичної роботи, уміння влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності; моделювати спілкування з різними людьми в професійній діяльності; вести дискусії; оперувати засобами писемної професійної комунікації.

Самостійне навчання сприяє підготовці до лекцій, практичних занять, а також до виконання завдань як індивідуально, так і в командах для підготовки повідомлень, презентацій, публічних виступів, що дозволяє формувати уміння розподіляти ресурси для ефективної самоорганізації; використовувати технології планування власного часу, принципи планування.

14. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Вимоги до засобів діагностики, критерії та процедури оцінювання навчальних досягнень формуються згідно з Положенням про організацію атестації здобувачів освіти Горохівського коледжу ЛНАУ, Положенням про організацію освітнього процесу.

Інформаційною базою для формування засобів діагностики є система компетентностей, що передбачена даною програмою. Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;

- комплексний іспит;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

15. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

У закладі фахової передвищої освіти функціонує система забезпечення закладом фахової передвищої освіти якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення низки процедур і заходів, серед яких:

забезпечення релевантності, надійності, прозорості та об'єктивності оцінювання, що здійснюється у рамках освітнього процесу;

забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладу фахової передвищої освіти та здобувачами фахової передвищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату та інших порушень академічної доброчесності, притягнення порушників до академічної відповідальності;

забезпечення дотримання студентоорієнтованого навчання в освітньому процесі.

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторно-практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за чотирибальною системою.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Горохівському коледжі ЛНАУ» контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять;

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку освітнього процесу.

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного, модульного та підсумкового контролю (екзаменаційного). Дані про

успішність студента заносяться викладачем у «Журнал обліку відвідування занять та контролю успішності студентів», «Екзаменаційну відомість» та «Залікову книжку» відповідно до вимог, передбачених щодо цих документів.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні лабораторно-практичних завдань;
- активна участь у дискусії та презентації матеріалу на заняттях;
- захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання;
- проведення поточного тестування;
- проведення письмової контрольної роботи;
- експрес-опитування;
- написання і захисту індивідуального творчого завдання (проекту),
- виконання тестових контрольних завдань,
- розв'язання задач;
- шляхом перевірки самостійного виконання практичних завдань;
- захист проєктів, індивідуальних завдань за заданою тематикою;
- проведення розрахунків.

Модульний контроль проводиться у формі тематичних атестацій (на основі виведення середнього балу по поточних оцінках, оцінках за виконання лабораторно-практичних робіт та тестових і контрольних завданнях). Модульний контроль може проводитися у формі виконання модульних тестових контрольних робіт. Мінімальна кількість правильних відповідей здобувача освіти на тестове завдання змістового модуля чи модуля, що дозволяє оцінити результати тестування позитивно (тобто "задовільно" або "зараховано"), має бути більше 60% від загальної кількості запитань тестового завдання.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену.

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Підсумковий контроль (екзамен) – здійснюється за екзаменаційними білетами.

16. Порядок проведення поточного та підсумкового оцінювання знань студентів

Поточний контроль, проміжна та підсумкова атестація за відповідними предметами, що дозволяє оцінити набуті компетенції проводиться відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу у Горохівському коледжі ЛНАУ». Апробація результатів досліджень на наукових конференціях. Публікація результатів досліджень. Атестація здійснюється у формі єдиного комплексного іспиту, в який включені питання безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Поточний контроль проводиться викладачем під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної навчальної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною діяльністю студентів. Інформація, отримана в процесі поточного контролю, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, так і студентами – для самоаналізу та самооцінки своєї навчальної діяльності.

Застосовуються на лабораторно-практичних заняттях види об'єктивного контролю теоретичної підготовки та контролю засвоєння практичних навичок у вигляді тестування, письмової контрольної роботи та усного опитування. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінка за 4-ти бальною шкалою. Оцінювання знань студента під час семінарських і лабораторно-практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Дисципліна містить і змістовний модуль, який охоплює матеріал усіх тем та завершується підсумковим контролем – екзаменом. Згідно навчальної програми дисципліна «Безпека життєдіяльності та охорона праці» завершується екзаменом за умови:

- ◆ виконання та захисту всіх тем лабораторно-практичних занять;
- ◆ виконання самостійної роботи;
- ◆ відсутності негативних оцінок за модульний контроль;
- ◆ відпрацювання пропущених лабораторно-практичних занять.

17. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці».

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової шкали.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти передбачають вимоги програмних результатів навчання за 4-бальною шкалою.

При розробці критеріїв системи оцінювання якості знань здобувачів освіти враховано три основні компоненти:

- 1) *рівень знань*: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння синтезувати знання з певних тем, вміння складати розгорнутий план відповіді, давати точні формулювання, правильно користуватися понятійним апаратом, культура відповіді (грамотність, логічність і послідовність викладення матеріалу); рівень умінь, навичок і прийомів виконання лабораторно-практичних завдань;
- 2) *навички самостійної роботи*: навички пошуку необхідної літератури, орієнтація в потоці інформації з обраної спеціальності, навички ведення записів (складання простого і розгорнутого плану, конспекту, реферату, виступу, а також навички науково-пошукової роботи;
- 3) *вміння застосувати знання на практиці*: реалізація на практичних, семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань, в тому числі під час проходження практики.

Оцінка результатів навчання здобувачів освіти з навчального курсу «Безпека життєдіяльності та охорона праці» проводиться за результатами усного опитування, виконання практичних та лабораторних завдань, опрацювання завдань самостійного вивчення, виконання контрольних робіт, проведення екзамену з дисципліни.

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах розділів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль.

Загальні критерії оцінок:

«**відмінно**» – здобувач фахової передвищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу,

рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності;

«добре» – здобувач фахової передвищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; показав належне знання навчальної програми курсу, продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою, при цьому допустив незначні помилки і мав невеликі недоліки; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. Оцінка «добре» ставиться здобувачам освіти, які показали систематичний характер знань з дисципліни, вміють самостійно робити висновки та показали належний рівень знань рекомендованої літератури;

«задовільно» – здобувач фахової передвищої освіти виявив знання основного основного навчально-програмованого матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; виконав завдання, але при рішенні допустив значну кількість помилок, під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; виконання завдань задовольняє мінімальні критерії;

«незадовільно» – здобувач фахової передвищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань або взагалі їх не виконав; володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення коледжу без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача освіти на протязі семестру.

18. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, розміщений в кабінеті «Безпека життєдіяльності та охорона праці», в електронному вигляді - на сайті в електронній бібліотеці покликанням <https://1784073.site123.me/>

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни розміщений в кабінеті безпеки життєдіяльності та охорони праці, в електронному вигляді - на сайті коледжу.

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна, розміщено в паспорті кабінету «Безпека життєдіяльності та охорона праці».

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності і охорона праці» включає:

- навчальна і робоча програми дисципліни;
- силабус навчальної дисципліни для здобувача фахової передвищої освіти;
- конспекти лекцій на паперовому та електронному носіях: навчальний контент (інформаційне забезпечення лекцій);
- витяг з робочого навчального плану;
- навчально-методичні картки занять;
- методичні вказівки та рекомендації;
- методичне забезпечення лабораторно-практичних та семінарських занять: інструкційні картки, інструкції з безпеки життєдіяльності, охорони праці, пожежної безпеки;
- індивідуальні завдання;
- збірники ситуаційних завдань (кейсів);
- приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань;
- мультимедійне забезпечення занять: комп'ютерні презентації, відеотека навчальних фільмів;
- ілюстративні матеріали;
- каталоги ресурсів тощо;
- друкований роздатковий матеріал, плакати;
- тестові завдання та задачі з навчальної дисципліни;
- тестову комп'ютерну програму MY TEST;
- завдання для поточного та підсумкового контролю рівня сформованості компетентностей з дисципліни: комплексна контрольна робота для визначення залишкових знань із дисципліни, тести, перелік питань до екзамену, екзаменаційні білети;
- пакет контрольних завдань для оцінювання рівня знань студентів при проведенні акредитації освітньої програми;
- завдання для післятестаційного моніторингу рівня сформованості дисциплінарних компетентностей;
- методичне забезпечення самостійного опрацювання навчального матеріалу здобувачами освіти: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення та самоконтролю знань студентів;
- тематика рефератів;
- критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти з навчальної дисципліни;
- список інформаційних джерел, базової та допоміжної літератури.

Як джерела інформації при вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» викладач рекомендує здобувачам освіти доступні для них:

- друковані видання (рекомендована література);
- електронні видання;
- аудіо- та відеозаписи;

- інші матеріали та джерела інформації (нормативні документи, стандарти безпеки праці).

Офіційний веб-сайт Горохівського коледжу ЛНАУ <http://www.gkl nau.at.ua> містить інформацію про освітню програму.

- Бібліотека Горохівського коледжу ЛНАУ, вул. Студентська 8, нав. корпус 1.

- Горохівська центральна районна бібліотека, вул. Шевченка 14, тел. 2-10-43.

Матеріали навчально-методичного забезпечення робочої програми викладені на навчально-інформаційному порталі дистанційної платформи Горохівського коледжу ЛНАУ MOODLE ГК ЛНАУ

<http://gkl nau.org.ua/moodle/> ;

- сайті методичного кабінету ГК ЛНАУ, електронна бібліотека <https://1784073.site123.me/>

Читальний зал забезпечений вільним доступом до мережі Інтернет.

19. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII із змінами та доповненнями.

2. Конституція України.

3. Кодекс законів про працю України.

4. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”.

5. Закон України “Про пожежну безпеку”.

6. Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”.

7. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII із змінами та доповненнями.

8. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.

9. Закон України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”.

10. Порядок розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях (затверджений [Постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337](#))

11. НПАОП 0.00-1.28-10 “Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин”. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.

12. НПАОП 0.00-4.03-04 “Положення про Державний реєстр

нормативно-правових актів з питань охорони праці”. Наказ Держнагляддохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.

13. НПАОП 0.00-4.09-07 “Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства”. Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. №55.

14. НПАОП 0.00-4.11-07 “Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці”. Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

15. НПАОП 0.00-4.12-05 “Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці”. Наказ Держнагляддохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

16. НПАОП 0.00-4.15-98 “Положення про розробку інструкцій з охорони праці”. Наказ Держнагляддохоронпраці від 29.01.1998 р. №9 зі змінами 2017 р.

17. НПАОП 0.00-4.21-04 “Типове положення про службу охорони праці”. Наказ Держнагляддохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255 зі змінами 3017 р.

18. НПАОП 0.00-6.03-93 “Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві”. Наказ Держнагляддохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

19. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

20. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

21. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI, введення в дію з 01.07.2013 р.

22. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V із змінами та доповненнями.

23. Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994.

24. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці, затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

25. ДБНВ.2.5-28-2006 “Природне і штучне освітлення”.

26. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.

27. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого Шуму, ультразвуку та інфразвуку.

28. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації.

29. ДСТУ 2293-99 “Охорона праці. Терміни та визначення основних понять”.

30. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.
31. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС “Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників”.
32. Конвенція МОП187 “Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці”.
33. Міжнародний стандарт 180 26000:2010 - “Настанова по соціальній відповідальності” ISO 26000:2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
34. ДНАОП 0.00-1.31-99 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин.
35. ДСанПіН 3.3.2-007-18 Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О. Г. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник.-К.: Центр учбової літератури, 2017.-276 с.
2. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. Підручник. - К.: Каравела, 2017. — 384 с.
3. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці [Текст] : підруч. / В. Ц. Жидецький. — 3-тє вид., перероб. і доп. Львів : Укр. акад. друкарства, 2006. 336 с. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: навч. посіб. - Суми: Університетська книга, 2009. - 540 с.
4. Основи охорони праці: підручник / О.І.Запорожець., О.С. Протоєрейський, Г. М. Франчук. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 264 с.
5. Пістун І. П., Кіт Ю. В. Безпека життєдіяльності (психофізіологічні аспекти). Практичні заняття : навч. посіб. Львів: Афіша, 2000. 239 с.
6. Пістун І. П., Березовецький А. П. та ін. Безпека життєдіяльності. Курс лекцій. Навч. посіб. Львів: Сполом, 2003. 184 с.
7. Пістун І.П., Березовецький А.П. та ін. Охорона праці (практикум): Навч. посібник. Львів: Тріада плюс, 2011. 436 с.
8. Пістун І. П., Березовецький А. П., Березовецький С. А. Охорона праці в галузі сільського господарства: Навчальний посібник, - Суми: ВТД «Університетська книга», 2009.- 368 с.

Допоміжна

1. Абільтарова Е. Н., М. С. Корець, С. М. Яшанов. Основи охорони праці. Модуль 1: Правові та організаційні питання охорони праці, основи

- фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії : навч.-метод. посібник. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 409 с.
2. Бедрій Я. І., Дешинський Ю. Л., Івах Р. М., Катренко Л. А., Краснощокіх А. А. Основи охорони праці: Навчальний посібник. – Львів: Магнолія 2006, 2008.-240 с.
 3. Березуцький В.В., Бондаренко Т.С., Васьковець Л.А. та ін. Лабораторний практикум з курсу “Основи охорони праці” /За ред. В.В. Березуцького. Х.: Факт, 2005.-348 с.
 4. Бураков С.О. Безпека праці у тваринництві. - К.: Урожай, 1989. - 66 с.
 5. Винокурова Л.Е. та ін. Основи охорони праці. - К.: Факт, 2005. - 344 с.
 6. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навч. посіб. - К.: Знання, 2007. - 367 с.
 7. Зацарний В. В. Охорона праці: Навч. Посібник для дистанційного навчання.-К.: Університет «Україна», 2006. – 304 с.
 8. Гогіташвілі Г. Г., Лапін В. М. Основи охорони праці: Навчальний посібник. –Львів: «Новий світ-2000», 2008. – 232 с.
 9. Законодавство України про охорону праці (у трьох примірниках). - К.: Основа, 2006.
 10. Зацарний В. В. Охорона праці : навч. посіб. для дистанц. навчання / В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно : відкр. міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". - К. : Ун-т "Україна", 2006. 303 с.
 11. Пістун І. П. Охорона праці під час офісних робіт [Текст] : навч. посіб. /І. П.
 12. Медведєв Е. Н., Сорокін Г. Ф. Основи охорони праці. Навчальний посібник. –К.: Видавничий дім «Професіонал», 2008 .- 208 с.
 13. Москальова В.М. Основи охорони праці. - К.: ВД “Професіонал”, 2005. - 672 с. Пістун, А. М. Тубальцев, Н. П. Тубальцева. Львів : Тріада плюс, 2009. -580 с.
 14. Пістун І. П. Охорона праці в галузі сільського господарства (тваринництво, птахівництво): навчальний посібник. -Суми: Університетська книга, 2012. - 504 с.
 15. Пістун І. П., Березовецький А. П., Тимочко В.О., Городецький І. М. Охорона праці (гігієна праці та виробнича санітарія): навч. посібн. / за ред. І.П. Пістуна. Ч. І. Львів : Тріада плюс, 2017. 620 с.
 16. Охорона праці (гігієна праці та виробнича санітарія) : навчальний посібник / І.П.Пістун, В.О.Тимочко, І. М. Городецький, А. П. Березовецький ; за ред. І.П.Пістуна. Львів : Тріада плюс, 2015. Ч. II. 224 с.

17. Пістун І. П., Березовецький А. П., Березовецький С. А. Охорона праці в галузі сільського господарства: Навчальний посібник, - Суми: ВТД «Університетська книга», 2009.- 368 с.
18. Правила охорони праці під час технічного обслуговування та ремонту машин і обладнання сільськогосподарського виробництва. - Х.: Форт, 2002. - 132 с.
19. Охорона праці в галузі: навчальний посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Р. М. Білий. – Центр учбової літератури, 2018 – 322 с.
20. Правила охорони праці в лабораторіях ветеринарної медицини. - К.: Основа, 2000. - 176 с.
21. Правила охорони праці всільському господарстві.- К.: Основа, 2019.
20. Перша невідкладна допомога при найбільш типових травмах. - К.: ФССНВ, 2009.
21. Рекомендації з організації системи охорони праці на підприємстві. Методичний посібник.-К.:ФССНВ, 2009.
22. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: навч. посіб. - 4-те вид., допов. і перероб. - К.: Університет “Україна”, 2009. - 295 с.
23. Серіков Я.О. Основи охорони праці: навч. посіб. - Харків: ХІАМГ, 2007. 227с.
24. Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В. та ін. Основи охорони праці: підр. - 2-ге вид., допов. і перероб. - К.: Основа, 2006. - 448 с.
25. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: навч. посіб. з тестовим комплексом на СТ) /За ред. К.Н. Ткачука. - К.: Знання, 2010. — 167с. + компакт-диск.
26. Тематичний посібник з охорони праці та профілактики виробничого травматизму.- К.: ФССНВ, 2007.
27. Збірник нормативно-правових актів з питань охорони праці та профілактики виробничого травматизму. - К.: ФССНВ, 2008.
28. Періодичні видання у читальному залі ГК ЛНАУ: Безпека життєдіяльності, Охорона праці, Надзвичайна ситуація, Пожежна та техногенна безпека, Довідник спеціаліста з охорони праці.
29. OHSAS 18001:2007.
<http://isomanagement.com/wpcontent/uploads/2013/12/OHSAS-18001-2007-.pdf>.
30. Менеджмент охорони праці : навч. посібник / Н. Г. Ревенко, К. О. Левчук. Кам'янське : ДДТУ, 2015. 236 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <http://www.tnns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
3. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
4. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.budinfo.com.ua> — Портал «Україна будівельна: будівельні компанії України, будівельні стандарти: ДБН ГОСТ ДСТУ».
7. Закон України [Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
8. Закон України «Про охорону праці» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
9. Порядок розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях (затверджений [Постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337](#))
10. Сайт [Державної служби України з питань праці](http://dsp.gov.ua/) <http://dsp.gov.ua/>.
11. Сайт [Управління Держпраці у Волинській області](http://lutsk.dsp.gov.ua/) <http://lutsk.dsp.gov.ua/>.
12. Щомісячний професійний журнал «Охорона праці і пожежна безпека», <http://oppb.com.ua/>
13. Науково-виробничий журнал «Охорона праці», <http://ohoronapraci.kiev.ua/ua/>
14. Бібліотечно-інформаційні ресурси, [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНАУ, наукових, науково-технічних та інших бібліотек України.
15. Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет з переліком сайтів: <http://www.nbu.gov.ua/e-Journals/nd/2008-2/08lvioap.pdf> Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського

Доступні інформаційні освітні ресурси закладу освіти

1. Офіційний веб-сайт Горохівського коледжу ЛНАУ [http:// www.gkl nau.at.ua](http://www.gkl nau.at.ua) - платформа дистанційного навчання MOODLE Горохівський коледж ЛНАУ/ курс «Безпека життєдіяльності та охорона праці» ЛНАУ <http://gkl nau.org.ua/moodle/> <http://gkl nau.org.ua/moodle/course/view.php?id=8;>
2. Електронна адреса коледжу e-mail: gdst@ukr.net
3. Бібліотека Горохівського коледжу ЛНАУ, вул. Студентська 8, тел.:

(03379)21789

4. Бібліотека Горохівського коледжу ЛНАУ, вул. Студентська 8, тел.: (03379)21789

gkoledzlnaub@gmail.com

5. Сайт методичного кабінету ГК ЛНАУ, електронна бібліотека <https://1784073.site123.me/>

6. Навчальні відеофільми, матеріали практичних семінарів <https://drive.google.com/drive/folders/1ec7Jt75eSzK13PCbmJsgPbdIfM5Wx1TN>

Сторінка курсу на платформі Moodle (персональна навчальна система)

Більш детальну інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи, змісту лекційних і лабораторно-практичних занять, переліку питань підсумкового контролю наведено за покликанням (<http://gklnau.org.ua/moodle/> <http://gklnau.org.ua/moodle/course/view.php?id=8>).

21. РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).

Протокол № від — ____ || _____ 20__ року.
Голова циклової комісії

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (зі змінами, Додаток __).

Протокол № від — ____ || _____ 20__ року.
Голова циклової комісії

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (зі змінами, Додаток __).

Протокол № від — ____ || _____ 20__ року.
Голова циклової комісії

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (зі змінами, Додаток __).

Протокол № від — ____ || _____ 20__ року.
Голова циклової комісії
